

Lägesuppdatering av strategigenomförandet per den 15 mars 2021, samt resultat sedan den senaste strategirapporteringen

1. Innehåll

Om strategirapporten – syfte och upplägg.....	2
1. Slutsatser och bedömningar från genomförandet av föregående strategi	4
2. Översikt av strategisammanhanget	5
2.1 Förändringar i strategisammanhanget	5
2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget	7
2.3 Synergier med andra strategier	8
3. Slutsatser från operationalisering.....	9
3.1 Förändringsteori.....	9
3.2 Genomförande	10
3.3 Uppföljning	13
4. Bilaga 1: P6 Rapport.....	Error! Bookmark not defined.

Om strategirapporten – syfte och upplägg

Syftet med strategirapporten är rapportera Sidas strategigenomförande till UD. Strategirapporten tjänar som underlag till vårsamråden med Utrikesdepartementet (UD) samt till Regeringskansliets (RK) resultatrapportering. Sida är avsändare och UD är målgrupp för och mottagare av strategirapporten.

Vid sidan av strategirapporten redovisar Sida sin verksamhet till regeringen genom årsredovisningen. Denna inkluderar redovisning från strategigenomförandet på en övergripande nivå per strategi. Strategirapporten går djupare och redogör för strategigenomförandet per strategimål för varje strategi och drar även framåtblickande slutsatser.

Strategirapporten är utformad i enlighet med regeringens riktlinjer för strategier. Strategirapporten ska redovisa, analysera och bedöma resultaten av strategigenomförandet i förhållande till angivna strategimål¹ samt redogöra för implikationer för det fortsatta strategigenomförandet. Vid behov ska rapporten redovisa förändringar i förutsättningarna för genomförandet. Det finns tre typer av strategirapporter: Strategirapport år 1, årlig strategirapport och fördjupad strategirapport.

1. **Strategirapport år 1** skrivs för strategiperiodens första år efter genomförd operationalisering. Rapporten sammanfattar slutsatser och redovisar resultat från genomförandet av föregående strategi (i de fall det finns en tidigare strategi). Denna strategirapport redogör även för den förändringsteori som ligger till grund för Sidas stöd inom strategin, centrala överväganden samt hur verksamheten ska genomföras och följas upp under strategiperioden.
2. **Den årliga strategirapporten** skrivs för de år då varken en fördjupad översyn eller operationalisering genomförts.
3. **Den fördjupade strategirapporten** skrivs näst sista året av strategin efter att en fördjupad översyn genomförts. Rapporten redogör för slutsatserna från den fördjupade översyn av strategigenomförandet som sker en gång per strategi. Den fördjupade strategirapporten ska sammanfatta genomförandet av hela strategin hittills² (bl.a. analys av resultat per strategimål) samt ge tydliga rekommendationer inför kommande strategiperiod. Den fördjupade strategirapporten utgör Sidas huvudtillfälle att lämna rekommendationer till regeringens anvisningar inför ny strategi.

Strategirapporten är en lägesuppdatering av strategigenomförandet och bedömer resultat sedan den senaste strategirapporten. Strategirapporten bygger på det underlag som finns tillgängligt vid tillfället för strategirapportens framtagande (t.ex. rapportering, reserapporter, studier, utvärderingar, analyser och anteckningar från partnermöten).

Kapitel 1 sammanfattar Sidas bedömning av strategigenomförandet per strategimål. **Kapitel 2** ger en översikt av strategisammanhanget och beskriver den kontext (tematisk/geografisk) i vilken strategin genomförs. **Kapitel 3** redovisar resultat från strategigenomförandet. **Kapitel 4** redogör för eventuella implikationer för det fortsatta strategigenomförandet som behöver lyftas till UD.

¹ I de tidigare resultatstrategierna används begreppet *resultat*. Denna mall använder genomgående begreppet *strategimål* i linje med nya riktlinjer för strategier. I resultatstrategierna är resultaten klustrade kring *resultatområden*. Mallen använder dock genomgående begreppet *stöd område*.

² Dvs. från strategins början fram till 15/3.

”**Trafikljusen**” är Sidas viktigaste signalsystem för att följa hur det går i strategigenomförandet. En bedömning görs för varje strategimål och ger en snabb överblick av nuläget. Bedömningen och motiveringen till denna utgör narrativet i resultatredovisningen (kapitel 3) i strategirapporten. I strategirapporten bedöms två aspekter:

1. **Utveckling mot strategimålet:** Strategimålen anger vad Sidas arbete ska bidra till under en angiven strategiperiod och utgör den huvudsakliga styrningen i strategigenomförandet. Trafikljusbedömning för *utveckling mot strategimålet* används för att få en snabb uppfattning om utvecklingstrender inom de målområden i kontexter där Sida är aktiv. Sidas insatser kan vara med och påverka utvecklingstrender inom de områden där vi är aktiva, men det handlar ofta om större komplexa och långsiktiga förändringar på nationell, regional och/eller global nivå, där ett stort antal faktorer utanför Sidas kontroll inverkar på utvecklingen i kontexten. Trafikljusbedömningen och färgsättningen motiveras och beläggs utifrån tillgänglig statistik, källor eller rapporter.

Bedömning av utvecklingstrender i kontexten i förhållande till **strategimålen**:

- Grön:** Utvecklingen går framåt
- Gul:** Utvecklingen går delvis framåt eller delvis bakåt
- Röd:** Utvecklingen går bakåt

2. **Portföljens relevans:** Sidas strävan är att sätta samman och upprätthålla en relevant och väl avvägd portfölj i förhållande till utvecklingsutmaningar i respektive strategikontext, strategins mål och Sidas ambitioner avseende förväntade förändringar och resultat. *Portföljens relevans*, dvs. om Sida har satt samman en väl avvägd portfölj av insatser och aktiviteter som bedöms bidra till förändring i linje med strategimålet.

Sida måste löpande justera sin förändringsteori och portfölj utifrån olika aspekter:

- (i) föränderlig kontext och sammanhang, (ii) efter den styrning som myndigheten får och
- (iii) beroende på om aktiviteter inte gett eller förväntas ge resultat. Trafikljusbedömningen och färgsättningen av detta trafikljus beaktar och utgår från dessa aspekter.

Bedömning av **portföljens relevans**:

- Grön:** Portföljen är relevant
- Gul:** Portföljen är delvis relevant
- Röd:** Portföljen är inte relevant

Slutsatser och bedömningar från genomförandet av föregående strategi

Strategin för Reformsamarbete med Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet omfattar totalt 11 bilaterala (Albanien, Armenien, Belarus, Bosnien-Herzegovina, Georgien, Kosovo, Moldavien, Nordmakedonien, Serbien, Turkiet och Ukraina) och ett regionalt fönster. Inom strategin finns totalt tre stödområden och 16 mål. Varje landfönster arbetar mot alla eller ett urval av målen och har en separat årlig rapportering till UD och dessutom finns en rapportering som täcker det regionala samarbetet. Föreliggande rapport täcker således endast ett det bilaterala fönstret för Armenien. Strategin gällde ursprungligen för perioden 2014-2020, men har förlängts till 2021.

I juni 2019 fattade regeringen beslut om att återuppta det bilaterala utvecklingssamarbetet med Armenien. Det tidigare bilaterala samarbetet fasades ut 2010. Sedan 2014 har Armenien ingått i regionala program kopplade till resultatstrategin för Sveriges reformsamarbete med Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet 2014-2020. Strategin har tre stödområden:

1. Ökad ekonomisk integrering med EU och utveckling av marknadsekonomi
2. Stärkt demokrati, respekt för mänskliga rättigheter och en mer utvecklad rättsstat
3. En bättre miljö, minskad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar.

Armenien är del av regionala program inom samtliga tre resultatområden.

Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning av den nya strategin

Eftersom regeringsbeslutet att återuppta bilateralt samarbete med Armenien fattades först i juni 2019 bedöms inte tillräckligt underlag för att göra en adekvat bedömning av måluppfyllelse föreliggande.

Under hösten 2020 har Sida etablerat närvaro i Armenien och arbetat intensivt för att etablera kontakt med både givarsamfundet i Armenien och lokala aktörer för att få ökad kunskap och insyn i hur Sida kan bygga upp en portfölj i linje med den pågående strategin och inom tematiska områden där Sida har ett mervärde och kan komplettera andra givare. Under 2020 har fokus varit planering inför en kommande portfölj. Under strategiperioden har portföljen utökats med tre nya avtalspartners. Portföljen har utvecklats mest inom stödområde 2. Genomförande har på grund av covid-19 och kriget i Nagorno-Karabach påverkats i de redan avtalade insatserna. Det har medfört uppskjutna faktainsamlingsresor och delvis inställda aktiviteter. Det finns därför inte tillräckligt underlag att bedöma portföljen och trafikljusen lämnas därmed blanka.

Översikt av strategisammanhanget

Totalt strategibelopp:	Utbetalat belopp hittills:	Antal insatser 2020:
8 922 MSEK ³	9 072 MSEK, varav 46,8 MSEK i Armenien ⁴	7

2.1 Förändringar i strategisammanhanget

Under 2018 genomgick Armenien en fredlig revolution som resulterade i ett regeringsskifte baserat på demokratiska val. Den nuvarande regeringen och nationalförsamlingen består till stor del av personer som saknar tidigare erfarenhet av politiskt arbete och som vill förändra Armenien från grunden i demokratisk riktning. För detta behövs stöd både finansiellt och kapacitetsmässigt. Den utbredda korruptionen har vidare lämnat institutioner och myndigheter eftersatta. De utmaningar landet har framför sig finns inom ett stort antal områden och den process som påbörjades 2018 har till stor del påverkats negativt av pandemin och kriget. Den 27 september 2020 utbröt öppet krig mellan Armenien och Azerbajdzjan över Nagorno-Karabach (NK) och sedan 10 november finns en överenskommelse om ett fullständigt eldupphör. Kriget, liksom covid-19, har påverkat reformarbetet och fortsätter att vara ett hinder för utvecklingen för Armenien. Relationen till Turkiet är fortsatt mycket ansträngd. Armenien har varit väldigt hårt drabbat av covid-19 med hög smittspridning och dödlighet.

Armeniens reformarbete fortskred under 2020 trots pandemi och krig, men tempot har till stor del sjunkit och vissa aktiviteter har stannat upp. I efterdyningarna av kriget uppstod en politisk kris vilket medfört inrikespolitiskt missnöje från oppositionen som krävt premiärministerns avgång. Avtalet om eldupphör har samtidigt underminerat regeringens legitimitet, synliggjort den politiska splittringen och polariseringen. En lösning av den politiska krisen handlar därför inte enbart om regeringens framtid utan också om Armeniens fortsatta demokratiutveckling och territoriella säkerhet, eftersom avtalet om eldupphör inte berör framtida status av territoriet i Nagorno-Karabach.⁵ Den politiska krisen har fortsatt sedan slutet av februari 2021 då presidenten inte undertecknat premiärministerns avskedsdekret av försvarschefen (ÖB) vilket fått både oppositionen och regeringens sympatisörer att hålla omfattande manifestationer. Frågan om och när nyval kommer att utlysas är än så länge oklart men oppositionens krav på premiärministerns avgång kvarstår och vem eller vilken regering som ska leda landet inför och under ett nyval. Fredsbyggande och konfliktförebyggande är centralt för att främja en fredlig och hållbar demokratisk utveckling i landet.

Givarkoordinering har varit mer utmanande givet stort fokus på kriget och koordineringen har skiftat till att huvudsakligen samordna de humanitära insatserna. I ljuset av efterdyningarna från kriget har FN-samfundet till stor del mobiliserat ansträngningarna med fokus på återhämtning och återuppbyggnad. En samordningsstruktur etablerades under 2020 under ledning av FN:s Resident Coordinator's Office och FN:s flyktingkommissarie (United Nations High Commissioner for Refugees) för att samordna de humanitära behoven och maximera de humanitära ansträngningarna för respons av NK-krisen i Armenien.

³ Totalt strategibelopp för hela den regionala reformstrategin.

⁴ Avser utbetalat belopp på finansieringskod Armenien (2019 och 2020)

⁵ Carnegie Europe, The Future of Democracy and State Building in Postconflict Armenia, Laure Delcour, January 19, 2021 Article

Regeringen har under början av 2021 sakta men säkert börjat återgå till normala funktioner med antagandet av ny kortsiktig ekonomisk responsplan som gäller fram till juni 2021 för insatser kring återhämtning för ekonomin och covid-19. Det finns, enligt inledande diskussioner som ambassaden haft med regeringsföreträdare, en uttalad politisk vilja att fortsätta reformarbetet. Gällande relationen och närmande till EU har dialogen och informationsutbytet intensifierats om reformarbetet i Armenien. EU-närmandet kommer att stärkas ytterligare då det bedöms vara centralt för potentiella synergi- och samordningseffekter, och som dragkraft för reformarbetet.

De humanitära behoven har varit och är fortfarande omfattande efter kriget. Det finns till exempel fortfarande 68,050 personer i Armenien (februari 2021) som befinner sig i en flyktingliknande situation i landets tio regioner och i Jerevan. Det är en minskning med 25 procent jämfört med antalet personer i december 2020 som då uppgick till 90,640 personer. Konflikten har likaså förvärrat den redan sköra socio-ekonomiska situationen i landet vilket försvårat möjligheterna för befolkningen från NK att hitta sysselsättning och inkomstmöjligheter.⁶

En stor andel av Armeniens befolkning lever i fattigdom och det är stora skillnader mellan levnadsförhållanden i städer och på landsbygd. Världsbankens World Development Index⁷ visar att 2019 levde ungefär 42,5 % av Armeniens befolkning på mindre än 5,5 USD per dag medan de som lever i absolut fattigdom är 1,4 %. Dessa siffror är relativt höga och de stämmer också väl överens med den bild Sida fått vid de möten som ägt rum med olika aktörer före utbrottet av pandemin i mars 2020. Under 2020 har Armenien drabbats hårdare än regionens övriga länder genom den kombinerade effekten av krig och pandemi. Lokala ekonomer har i preliminära beräkningar bedömt att tillväxten minskat med 8,5-9,3 procent under 2020.⁸ Beroendet av handel med EU och Ryssland har drabbat landet hårt, liksom den lokala turism och servicenärings som påverkats av nedstängningar. Investeringar och remitteringar har haft en ojämn och tuff utveckling under året, även om vissa nya handelsvägar framtonar i efterdyningarna efter kriget med Azerbajdzjan.

En kartläggning av relevanta ingångar för inkluderande ekonomisk utveckling genomfördes under hösten 2020 och slutsatserna visar bland annat att det kombinerade antalet arbetslösa och inaktiva på arbetsmarknaden är cirka en miljon, vilket är allvarligt med en total befolkning på mindre än tre miljoner. Bara drygt hälften av befolkningen i arbetsför ålder har arbete och 55 procent av landets unga är arbetslösa. Två tredjedelar av befolkningen och hälften av landets fattiga lever i urbana miljöer. En dominerande faktor i den ojämna fördelningen av arbete är könsrelaterade orättvisor. Likväl står sig Armenien väl vad gäller regionala medelvärden av jämställdhet på arbetsmarknaden, och siffrorna har inte förändrats nämnvärt sedan år 2000. Låg jämställdhet med hög arbetsbelastning i hemmet anges vara den starkast avgörande faktorn för kvinnors möjlighet till produktiv sysselsättning. Familjenormer är också en mycket stark faktor i kvinnors val av utbildningsväg. Även kvinnor med god utbildning har en relativt lägre representation än män i välbetalda sektorer som finans, offentlig sektor,

⁶ Armenia Inter-Agency Operational Update 10 Dec-1 Feb 2021, UN/RCO Armenia, 2021-02-08, Inter-Agency Operational Update February 2021, UN/RCO Armenia 4th Donor Technical Coordination Meeting 5th March, 2021

⁷ Europe and Central Asia Economic Update, Fall 2020: Covid-19 and Human Capital World Bank, sid. 121-122
[9781464816437.pdf \(worldbank.org\)](https://www.worldbank.org/publications/eca/eu/fall2020/covid-19-and-human-capital)

⁸ TIGRAN JRBASHYAN FORECASTED A DECLINE IN ARMENIA'S GDP IN THE RANGE OF 8.5-9.3% FOR 2020: "ARMENIA FACES "PERFECT STORM" December 17, ArmInfo

tillverkningsindustri och transport. De är också underrepresenterade på höga positioner, och tjänar en tredjedel mindre än män.⁹

Emigrationen av män har lett till en hög andel hushåll där ensamstående kvinnor står för försörjningen, vilket skapar en ytterligare sårbarhet. Den höga andelen informella jobb saknar därtill normala trygghetselement som sjukpeng och barnbidrag.¹⁰

2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget

De största givarna till Armenien 2019 var EU och dess institutioner (431,2 MUSD), Multilaterala organisationer (291,8 MUSD), Tyskland (59,1 MUSD), USA (26,6 MUSD), Ryssland (15,3 MUSD), Frankrike (12,1 MUSD), Japan (6,2 MUSD), UK (3,5 MUSD), Sverige (2,4 MUSD) och Spanien (1,3 MUSD). Sverige var under 2019 den tredje största givaren från EU följt av Spanien och Danmark.¹¹ Dialog och samverkan med andra givare så som EU, FN och bilaterala givare är central. På så sätt kan Sveriges mervärde i givargruppen identifieras. Det kan betonas att Sveriges relativa styrka ligger i inkludering och mångdimensionella fattigdomsansatser; andra stora bilaterala samarbetspartners som EU, USAID, Världsbanken är inte lika starka på inkluderande ansatser – samtidigt som utvecklingseffekter på ”vanliga människor” i växande utsträckning erkänts som en nyckelfaktor för fortsatt reformvilja. EU utgör en av de största givarna med en total biståndsvolym på 79 miljoner US dollar under 2019 med fokus på reformarbete inom rättsväsendet, anti-korruption, stöd för val-processer samt budgetstöd för att främja mänskliga rättigheter. Sedan juni 2019 har möten ägt rum med en bred grupp givare och dialogen kommer att fortsätta och stärkas under arbetet med underlag till och operationalisering av ny strategi. Samverkan inom ramen för ambassadens bredare relationer har stärkts genom kommunikation och dialog för att skapa synergier mellan utvecklingssamarbetet och för att nå maximal utväxling mellan de olika politikområdena.

Utifrån ovan nämnda marknadsanalys¹² finns relevanta ingångar för svenskt utvecklingssamarbete när det gäller hållbara och systemiska reformer av yrkesutbildning, matchningstjänster och entreprenörskap för kvinnor och ungdomar. En insatspilot har under hösten 2020 lanserats för att testa en rad analytiska slutsatser och hypoteser i praktiken. Med piloten beräknas några tusen ekonomiskt exkluderade kvinnor och ungdomar kunna förbättra sina sysselsättningsmöjligheter, och en tredjedel av dessa förväntas kunna förbättra sina inkomster redan inom 18 månader. Om hypotesen håller så kan detta arbete sedan skalas upp alternativt modifieras för maximal framgång under genomförandefasen från mitten av 2022. Marknadsanalysen betonar även vikten av att tillvarata digitaliseringsmöjligheter och stärka marknader för affärsutveckling (”business development services”) för företag i jordbrukets värdekedjor.

Sida har en utsänd medarbetare på plats i Armenien sedan september 2020 och en nationell programhandläggare sedan december 2020. Samordning och dialog med andra givare har till viss del kunnat inledas och stärkas men kriget i Nagorno-Karabach och covid-19 har avsevärt påverkat möjligheterna och lett till att givarsamordning, förutom den humanitära FN-samordningen, uteblivit

⁹ Reconomy South Caucasus MSA Country Notes Armenia, Georgia and Azerbaijan December 2020, sid 3-14, 007686/21

¹⁰ Reconomy South Caucasus MSA Country Notes Armenia, Georgia and Azerbaijan December 2020, 007686/21

¹¹ OECD Statistics [OECD.org - OECD](https://data.oecd.org/)

¹² Reconomy South Caucasus MSA Country Notes Armenia, Georgia and Azerbaijan December 2020, 007686/21

eller lagts på is. Kontakter och dialog med givarkretsen har gradvis kunnat återupptas under 2021. Till exempel har aktivt deltagande och dialog med EU-delegationen ägt rum, inte minst i samband med planeringen av EU-Armenia Multi-Annual Indicative Programme (MIP) 2021-2027.¹³ Dialog med bilaterala givare har intensifierats och information om var Sverige kan komplettera och hitta sitt mervärde börjar ta form.

2.3 Synergier med andra strategier

ID03 Partner country	Appropriation Anslagspost	Outcome Utfall 2020 (KSEK)	Agreed frame of Outstanding commitments Avtalad bemyndiganderam (KSEK)
Armenien	103 Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället (7 1:1.5)	5 252	0
	113 Kapacitetsutveckling och Agenda 2030 (7 1:1.28)	533	0
	115 Reformsamarbete med Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet (7 1:1.23)	33 212	6 568
	33 Strategiskt inriktade bidrag	3 136	550
	Total	42 133	7 118

Synergier med globala program kan eventuellt komma att uppnås genom befintliga ramavtal/MOU med USAID inom garantiområdet där bedömningen av samarbeten för innovativ finansiering kan komma till stånd genom ett bredare regionalt program inom inkluderande ekonomisk utveckling och eventuellt miljö.

En annan global insats som stärkt förutsättningarna för ett framgångsrikt genomförande är FIAS (Facility for Investment Climate Advisory Services) Trust Fund med International Finance Corporation (IFC).

Samarbeten inom twinning inleddes under hösten 2020 genom Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) som tillsammans med Litauen vunnit ett uppdrag finansierat av EU för att stödja Armeniens beredskapsmyndighet med teknisk rådgivning.¹⁴ MSB finns sedan hösten 2020 på plats i Armenien med teknisk expertis för arbetet med att utveckla civilskyddet i landet. Initialt har projektet dragits med förseningar på grund av covid-19 och postkonfliktsituationen. Ett möte mellan EU-delegationen, Sverige och Litauen med MSB och Armeniens beredskapsmyndighet ägde rum den 29 december 2020 för att klargöra vikten av projektets start¹⁵. I oktober 2020 påbörjades ytterligare ett projekt, PPRD East3, med MSB som samarbetspart genom Östliga Partnerskapet.¹⁶ Projektet lanserades officiellt i december 2020 för genomförandefasen av programmet. Varje land kommer att nominera en

¹³ E-post 2021-01-29 EU-delegationen till ambassaden Jerevan om Draft EU-ARM 2021-2027 EU-Armenia MIP Areas + Team Europe Vision

¹⁴ Insatsnummer 14372: EU Twinning MSB Armenien fas II

¹⁵ E-post 2020-11-05 on Project Synopsis from MSB to Embassy of Sweden in Jerevan

¹⁶ Prevention, Preparedness and Response to natural and man-made disasters in Eastern Europe Partnership Countries phase 3.

nationell koordinator för programmet. Uppstartsfasen har påverkats av covid-19 och planerade aktiviteter har till stor del genomförts digitalt.

Ett annat efterfrågat område för twinning är parlamentssamarbete men det finns ännu inget konkret samarbete på området.

Synergier med strategin för hållbar fred förväntas kunna uppnås genom potentiella insatser inom stödområdet fred- och konfliktförebyggande.

Synergier finns också med [Strategin för Sveriges utvecklingssamarbete avseende arbetet med de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer 2018-2022](#). Ett antal globala program, främst inom media och yttrandefrihet, där Armenien ingår pågår redan.

Slutsatser från operationalisering

3.1 Förändringsteori

Inom stödområdet demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet råder många utmaningar. Trots att Armeniens konstitution och övrig lagstiftning innefattar en ambition om att garantera alla individer mänskliga rättigheter, finns det problem som förhindrar många människor från att åtnjuta dessa rättigheter, som t.ex. bristande rättssäkerhet, omfattande korruption och svaga demokratiska institutioner. Diskriminering mot kvinnor är vanligt förekommande, liksom våld i nära relationer. Samhällsklimatet är exkluderande mot hbtqi-personer. Den nya regeringen möter fortfarande stort motstånd, framförallt bland anhängare till den tidigare regimen, där motståndet är inriktat på flera av de värderingsfrågor som vann ny mark under revolutionen och valperioden. Det gäller t.ex. frågor kopplat till våld mot kvinnor och olika former av diskriminering. Det civila samhället utgör fortsatt en viktig kraft för att säkra att dessa frågor inte försvinner från den politiska agendan. Vidare ser Sida ett behov av fortsatt stöd för att stärka rättssäkerheten och demokratiska institutioner. Som komplement har Sida ett regionalt stöd till Europarådet där stöd till rättsreformer är en stor del av programmet med ett Armenienfönster.¹⁷

Några av de miljöproblem som Sida har identifierat som hinder för utveckling i Armenien rör bland annat avfallshantering och miljöproblem kopplade till gruvdrift. Armenien saknar idag ett välfungerande nationellt system för avfallshantering med sortering och återvinning. Detta har bland annat fått till följd att det finns ett stort antal oreglerade soptippar runt om i landet. Armenien har en gruvindustri som är viktig för landets ekonomi, men som inte drivs på ett hållbart sätt varken ur miljö- eller arbetsmiljöperspektiv. Sevansjön är Armeniens största färskvattentäkt och ett uthålligt utnyttjande av denna resurs har stor betydelse för landets ekonomiska utveckling.

Armenien befinner sig i ett unikt läge med signifikanta politiska genombrott i ett regionalt sammanhang som domineras av eskalerande geopolitiska spänningar, vikande tillväxt hos nyckelpartners (i synnerhet effekten av fallande oljepriser på Rysslands ekonomi och svag tillväxt inom EU) och komplexa migrationsflöden och kompetensflykt (brain drain). Trots flera år av god tillväxt och fallande fattighetsnivåer före pandemin och kriget färgas Armeniens interna utvecklingsutmaning alltjämt av

¹⁷ Insatsnr : 11610 Europarådet regionalt Öst-P 2019-2023

påtagliga fattighedsnivåer som på kort och medellång sikt kommer att kräva välkoordinerade insatser för att omstrukturera ekonomin i riktning mot exportdriven tillväxt. En sådan omstrukturering kommer att kräva en effektiv regering, stärkta kommunikationsvägar internt och starkare länkar till den globala ekonomin. Återhämtning efter höstens krig och covid-19 behöver kompetenshantering på både kort och medellång sikt för att utvecklingen inte skall gå i stå. Det kommer att behövas tillförlitlig infrastruktur och påtagliga investeringar i humankapital. Regeringens åtaganden är vitala när det gäller att reducera korruption, förbättra näringsklimatet och att göra landet mer attraktivt för investeringar, vilket i sin tur erbjuder många möjligheter för Armeniens privatsektor.

Sida finansierar sedan tidigare genom sitt globala program, FIAS,¹⁸ en rad näringsklimatreformer i Armenien. Med ett nytt bilateralt samarbete som inleddes i mitten av 2020¹⁹ har detta arbete kombinerats med ett mer proaktivt inkluderande marknadssystemarbete till förmån för inkomster och arbetstillfällen för exkluderade grupper. En stor del av detta arbete kommer att inriktas på kapacitetshöjande insatser för att tillvarata marknadsekonomiska möjligheter bland olika aktörstyper, i synnerhet efterfrågestyrd yrkesutbildning för kvinnor och ungdomar samt inom nyckelsektorer arbete med förbättrade förutsättningar för affärsutveckling av små och medelstora företag (SMEs). SME:s bedöms spela en nyckelroll i att främja dynamik i exportindustrin och makroekonomin samtidigt som de erbjuder sysselsättning och hållbar försörjning för sårbara grupper i samhället såsom kvinnor, människor utanför Jerevan med flera.

Goda möjligheter och planer föreligger att ge dessa bilaterala insatser en regional dimension där arbetet kopplas till regionala program för att stärka regiongemensamma utmaningar. Ett litet land som Armenien kommer att ha ett ökande behov av skalfördelar som endast kan uppnås genom gränsöverskridande marknader.

3.2 Genomförande

Sida påbörjade under 2020 uppbyggande av en portfölj som fokuserar på ett mindre antal stöd som Sida bedömer relevanta i den process Armenien nu befinner sig. Att en ny strategi för östliga partnerskapsregionen planeras träda i kraft 2021 kommer att beaktas och det är av vikt att inte ingå avtal som begränsar flexibiliteten för den nya strategiperioden. En önskvärd utveckling är ett mindre antal större avtal 2021 som löper till slutet av 2022. Samtidigt är det avgörande för planeringen framåt att föra dialog med en mängd aktörer, där dialog med potentiella samarbetsaktörer inleddes under 2020.

1. Marknadsekonomisk utveckling

Under första kvartalet 2020 genomfördes en faktainsamlingsresa för att titta närmare på stödområdet ekonomisk utveckling. Sida behöver etablera relevanta kontakter och identifiera områden där Sidas stöd kan komplettera vad andra redan gör och även vara strategiskt relevant. Dialogen med andra givare är central för att bidra till ökad samordning. En löpande dialog pågår utöver avtalade genomförandeorganisationer även med multilaterala aktörer som EU och FN, facilitatorer av investeringar i Armenien samt europeiska näringsorganisationer som NIR (Näringslivets Internationella Råd). NIR och Invest in Armenia är representerade i det nya sysselsättningsprogrammet Reconomy's

¹⁸ <http://documents.worldbank.org/curated/en/395461551809758226/Facility-for-Investment-Climate-Advisory-Services-FIAS-2018-Annual-Review>

¹⁹ Insatsnr: 14073 Reconomy, Armenienfönstret 14073A0102

rådgivande organ (PAB).²⁰ Programmet fokuserar i sin start-fas på förbättringar i marknadssystemen för yrkesutbildning, då dessa är ineffektiva för sysselsättningsskapande till följd av bristande länkar till privatsektorn och dess behov och efterfrågan. På den regionala nivån har Reconomy-programmet dessutom två insatspiloter i initieringsstadiet inom Södra Kaukasus, en som syftar till gröna jobb kopplade till grön energiomställning och en för sysselsättningsskapande inom tillverkningsindustrin.

Sida har ett regionalt stöd till United Nations Economic Commission for Europe (UNECE) där stöd till det inledande arbetet med den nationella ”Innovation for Sustainable Development” översynen ska genomföras under 2021.²¹ Under 2020 har en Innovation Policy (IPO) outlook tagits fram, där ett kapitel särskilt behandlar Armenien och tittar närmare på en rad faktorer i landet som relaterar till det nationella innovationssystemet. IPO:n är det första i sitt slag av publikationer, som presenterar både en översyn och analys av de nationella innovationssystemen i en rad östeuropeiska länder, men ger även direkta rekommendationer för reform och policyutveckling. Inom ramen för projektet görs också satsningar på kapacitetsutveckling, baserat på dessa rekommendationer. Armenien deltar i detta forum på regional nivå och i februari 2021 lanserades IPO:n på landnivå med nationella samarbetsparter.²²

Ett annat regionalt stöd är Women in Business-programmet genom European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) som kunnat genomföra planerade aktiviteter med framgång, mycket tack vare en snabb och effektiv omställning till digitala format för teknisk rådgivning i samband med covid-situationen.²³

2. Demokrati och mänskliga rättigheter

Armenien befinner sig just nu i en period där stora reformer behöver genomföras för att skapa transparanta, icke-korrumpa och demokratiska institutioner. Utan detta reformarbete kommer en fungerande demokrati inte att kunna utvecklas. Sida har sedan hösten 2019 tillsammans med DfID ett pågående stöd till FN:s Utvecklingsprogram (United Nations Development Programme) för att stärka Armeniens parlament.²⁴ Projektet förväntas bidra till att stärka kapaciteten hos det nybildade armeniska parlamentet i dess nyckelfunktioner; lagstiftning, granskning och representation. Insatsen fokuserar på att bidra till ökad kvalitet, transparens, innovation samt till att främja inkluderande ansatser och arbetssätt så att de grupper som generellt exkluderats i parlamentarisk verksamhet inkluderas i ökad utsträckning.

Projektet syftar även till att stärka kompetens och kapacitet för att främja och säkerställa jämställdhet och respekt för mänskliga rättigheter i parlamentets och kommittéernas policy-utveckling, i lagstiftning och i den övriga parlamentariska verksamheten. Trots covid-19 och kriget i Nagorno-Karabach har verksamheten till stor del kunnat genomföras tack vare omställning till digital form. Exempelvis har ett antal kunskapsprodukter som ett elektroniskt referensbibliotek och ett nyhetsbrev om jämställdhet framställts.²⁵ Trots det har ett antal aktiviteter fått skjutas på framtiden såsom studieresor och vissa seminarier. Som ett led i den digitala transformationen av parlamentet och planerna för etablering av ett E-parlament har arbetet med analyser och förberedande studier inletts. För att stärka dialogen mellan

²⁰ Insatsnr: 14073 Reconomy, Armenienfönstret 14073A0102

²¹ Insatsnr: 12333, Promoting Innovation in Eastern Europe (UNECE), 18/000759

²² IPO-sub-regional launch 9 February, UNECE invitation 2021-01-29, 18/000759

²³ Insatsnr: 55030203, Women in Business in EaP countries (EBRD), 13/001196

²⁴ Insatsnr: 13748 UNDP Modern Parliament for Modern Armenia Project Knowledge Products, UM2020/2452/JERE

²⁵ Insatsnr: 13748 UNDP Modern Parliament for Modern Armenia Project Knowledge Products, UM2020/2452/JERE

parlamentsledamöter och civila samhället har ett antal informella konsultationer har ägt rum mellan civila samhället och parlamentet kring tematiska diskussioner med fokus på covid-19 och krigets effekter på kvinnors situation.²⁶

Kopplat till ovan ser Sida också ett behov av att hitta lämpliga aktörer inom det civila samhället, som kan komplettera stödet till reformarbetet inom de områden som är relevanta för Sidas regionala strategi, men även för att säkerställa att civilsamhällsorganisationer som arbetar med grundläggande värderingsfrågor kan fortsätta att verka. Dialog initierades under 2020, och har i början av 2021 intensifierats med ett antal aktörer för ett sådant stöd vilket kommer att ske i form som är förberedande för kärnstöd. Sida avser att göra ett strategiskt urval av 3–4 civilsamhällsorganisationer för att inleda förberedande stöd. Utöver detta har dialog inletts med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) om att genomföra en förstudie under Q3 och Q4 för att undersöka förutsättningarna att stödja decentraliseringsreformen och lokal demokrati.

Två tidsbegränsade Sida-stödda insatser inleddes under 2020 med Domstolsverket och Raoul Wallenberg Institutet med syfte att tillsammans med armeniska parter planera och samordna kommande större insatser för att optimalt kunna bidra till strategins förverkligande och fortsatta utveckling. Dessutom inleddes ytterligare ett avtal med Eurasia Partnership Foundation.

I Armenien sker fortsatt diskussioner kring strategin för reformering av det juridiska och rättsliga systemet 2019-2023 utifrån kriterierna ”oberoende”, ”ansvarsskyldighet”, ”effektivitet”, ”kamp mot korruption”. En av de strategiska inriktningarna inom ramen för dessa breda mål är att öka medvetenhet, bygga upp kapacitet och stärka yrkesetik bland medlemmar i Supreme Judicial Council (*motsvarar svenska Domstolsverket*), samt Kommissionen för förebyggande av korruption. En annan inriktning, kopplad till att öka domstolarnas effektivitet, handlar om att utveckla kontinuerlig fortbildning av domare, särskilt i frågor om förundersökning i avseende på korruption, ekonomiska och andra brott; arbete med bevis på basis av elektroniska media; regler för yrkesetik; rättspraxis från Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter; etc. En tredje inriktning handlar om att stärka skyddet för grundläggande mänskliga rättigheter och frihet, som är en av regeringens viktigaste reformmål.^{27, 28}

I maj 2020 inledde Domstolsverket en förstudie i syfte inhämta information för att klargöra landets behov av insatser avseende kapacitetsutveckling inom rättslig utbildning, med mål att utveckla en effektiv utbildningsorganisation med kvalitativa utbildningsmetoder, som i första hand vänder sig till Academy of Justice, Supreme Judicial Council och Court of Cassation. Målet med förstudien är att ta fram ett förslag till Sida om ett flerårigt projekt, där möjligheterna till framtida kapacitetsutveckling inom detta område finns beskrivna.²⁹

Raoul Wallenbergs institut för mänskliga rättigheter och humanitär rätt (RWI) inledde en tvåårig inledande projektfas, som omfattar perioden oktober 2020 – oktober 2022. Insatsens övergripande mål är att främja en MR-strategi genom institutionella kapacitetsutvecklingsprogram i form av utbildning, forskning och stöd till olika fora för nyckelaktörer, med fokus på akademiska institutioner, aktörer inom rättsväsendet, nationella MR-aktörer och andra inom olika sektorer och förvaltningsnivåer. Projektet är

²⁶ Insatsnr: 13748 UNDP Interim Report UNDP “Modern Parliament for Modern Armenia” Reporting period October 2019-February 2020, sid. 3, UM 2020/2452/JERE

²⁷ Insatsnr: 14206 Domstolsverkets förstudie i Armenien, 2020-2021

²⁸ Insatsnr: 14149 RWIs inledande kapacitetssuppleveringsprogram i Armenien, 2020-2022

²⁹ Insatsnr: 14206 Domstolsverkets förstudie i Armenien, 2020-2021

uppdelat i tre delmål: MR-aspekter i den pågående reformprocessen inom rättsväsendet, sektorövergripande dialog i MR-frågor, samt MR-utbildning och forskning. RWI avser att hålla en nära kontakt med Domstolsverket i samband med deras förstudie.³⁰

I november 2020 ingick Sida avtal med Eurasia Partnership Foundation (EPF) om nytt samarbete. Hittills har EPF initierat en serie strategiska diskussioner (december 2020 och januari 2021) med civilsamhället och ungdomsnätverk avseende de utmaningar som civilsamhället möter i post-konfliktsituationen och de utmaningar som covid-19 medfört. Återkoppling från diskussionerna kommer användas under genomförandet av kapacitetsutveckling och för att säkerställa att de organisationer som får vidareförmedlingsstöd får kunskap och nödvändig utbildning att verka i den nya kontexten efter kriget.³¹

Under 2019-2020 har det regionala stödet genom Europarådet för Armenienfönstret kunnat genomföras med viss anpassning till covid-19.³² Arbetet med att stärka Armeniens ramverk kring mänskliga rättigheter har bland annat resulterat i ratificeringen av Europarådets konvention för skydd av barn mot sexuell exploatering och sexuell misshandel. Ett annat resultat har varit etablerandet av den nya Kommissionen för förebyggande av korruption (Corruption Prevention Commission) och antagandet av en lag som stärker arbetet för anti-korruption och system för att förhindra penningtvätt.³³

3. Miljö och klimat

En aktör som bedömts som relevant inom avfallsområdet är the American University of Armenia (AUA), som inom ramen för ett EU-finansierat program tagit fram rekommendationer till den armeniska regeringen för policyförändringar inom avfallsområdet. Under hösten 2020 inkom AUA med en ansökan till Sida om stöd till ett projekt för att främja uthållig produktion och konsumtion (SDG 12) i Armenien. För att få en bättre struktur på denna ansökan och för att uppfylla de krav Sida har på en ansökan ställdes konsultstöd från Sidas helpdesk för marknadssektor-utveckling till förfogande för AUA. En förnyad ansökan förväntas nu komma in under Q1 2021 som kan leda till att Sida kan ta beslut om att finansiera en förberedelsefas med AUA under 2021.

Sida för även en dialog med EU, Tyskland, EIB och EBRD om ett eventuellt samarbete kring Sevansjön och de miljöproblem som finns kopplade till sjön.

Sverige har bidragit till det armeniska fönstret av den multilaterala gåvofinansierings-plattformen E5P via medel från det regionala anslaget.³⁴ Projekt för förbättrad avfallshantering och energieffektiv gatubelysning är redan under genomförande och ett nytt projekt för miljövänliga stadsbussar i Jerevan stad beviljades i början av 2020. Därutöver finns det ett flertal nya projekt i pipeline. Det bedöms därför finnas ett behov av ytterligare finansiering av det armeniska fönstret av E5P inom de närmaste åren.

3.3 Uppföljning

I december 2020 genomfördes en multidimensionell fattigdomsanalys (Multidimensional Poverty Analysis, MDPA) som kommer att färdigställas under våren 2021. Under våren 2021 ska Sida

³⁰ Insatsnr: 14149 RWIs inledande kapacitetssupplemningsprogram i Armenien, 2020-2022

³¹ Insatsnr : 14115 Eurasia Partnership Foundation, 2020-2023

³² Insatsnr : 11610 Europarådet regionalt Öst-P 2019-2023

³³ Council of Europe Action Plan for Armenia 2019-2022, Progress Review Report Jan 2019-30 Sept 2020, 14 December 2020, sid.1, 19/000788

³⁴ Insatsnr: 55030134 E5P Eastern European Energy Efficiency and Environment Partnership

genomföra en konfliktkänslighetsanalys och ökad tonvikt på att stärka och integrera konfliktperspektivet kommer vara dialogfråga med partner. De insatser som avtalas innan MDPA:n är genomförd kommer integrera ett fattigdomsperspektiv och ha fattigdomsbekämpning som en dialogfråga med partner.

Dessutom kommer stort fokus ligga på arbetet med underlag för den nya strategin för Östliga Partnerskapsregionen som förväntas träda i kraft 2021.

P6 Annex to Strategy Report 2020 for Reform cooperation with Eastern Europe, the Western Balkans and Turkey 2014-2020

All data in report is per December 31, 2020. It is an annex to the Strategy Report submitted to the Ministry of Foreign Affairs.

Average Annual Strategy Amount 2020: 1 274 571 KSEK

Total Strategy Outcome 2020: 34 738 KSEK

Table 1. Financial Overview 2020 per Area of Support/Objective in Strategy

Strategi	Stödområde	Mål	Utbetalat 2020
Strategy	Areas of Support	Objective	Outcome 2020 (KSEK)
Reform cooperation with Eastern Europe, the Western Balkans and Turkey 2014-2020	Total		34 738
	Eastern Europe: Enhanced economic integration with the EU and development of market economy	Eastern Europe: Competitive small and medium-sized enterprises that make up a larger part of the economy	10 000
		Total	10 000
	Eastern Europe: Strengthened democracy, greater respect for human rights and a more fully developed state under the rule of law focusing on strengthened public administration and judicial systems	Eastern Europe: A more efficient public management with the administrative capacity to implement reforms for EU integration	1 200
		Eastern Europe: Public services delivered with better quality based on principles of non-discrimination and equal rights and with less corruption	1 800
		Total	3 000
	Eastern Europe: Strengthened democracy, greater respect for human rights and a more fully developed state under the rule of law focusing on increased enjoyment of human rights and greater opportunities to exercise democratic influence	Eastern Europe: To bring partner countries closer to meeting international and national commitments to human rights, gender equality (including the EU strategy for gender equality), and non-discrimination	7 200
		Eastern Europe: Women and men more often have the same power to shape society and their own lives	1 888
		Eastern Europe: A more diverse civil society including political parties with strong popular support	5 000
		Eastern Europe: Improved conditions for democratic accountability and participation in political processes, including the promotion of free elections	7 650
		Total	21 738

Table 2. Total Strategy Amount and Disbursed Amount During the Strategy Period (KSEK)

Strategy is in its 8th year with total duration of 8 years.

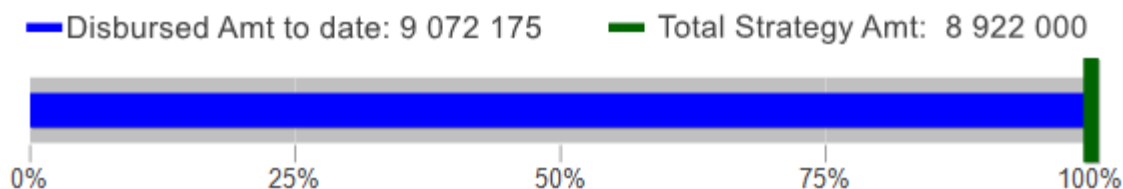
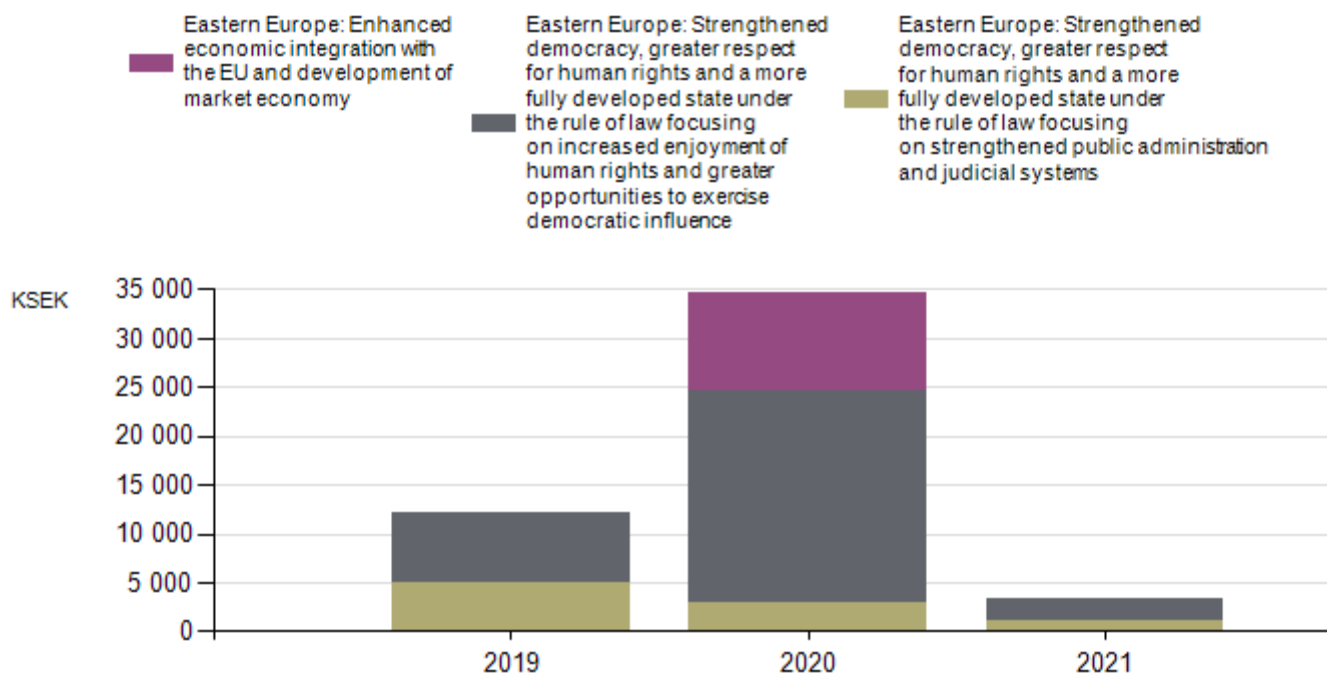
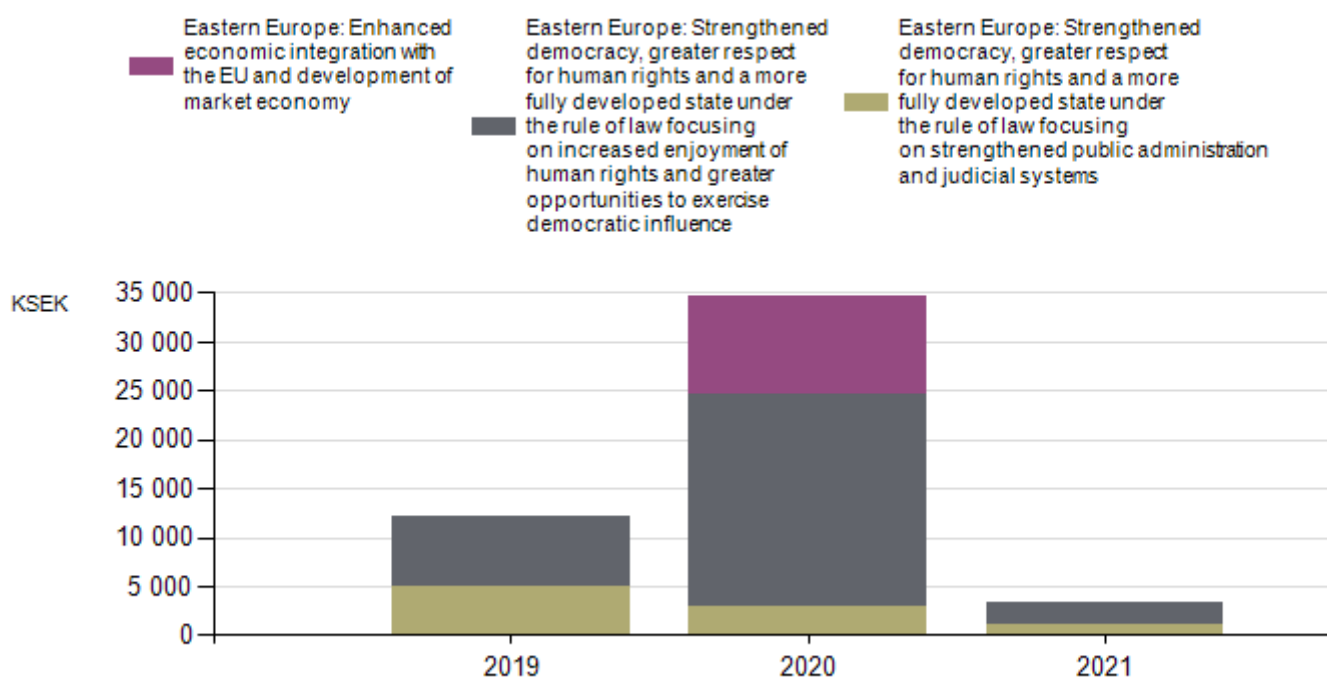

Table 3. Agreed Amounts per Area of Support for the Strategy Period

Information on area of support/objective in strategies was phased into Sida's systems starting 2012, but is incomplete up to 2015. This relates only to system generated data. Sidas contributions have always been assessed in relation to decided strategies incl. areas of support and objective (and previously areas and subareas). Correct information on division per area of support for 2015 and earlier is available in the previous strategy reports.

Table 3. Agreed Amounts per Area of Support for the Strategy Period

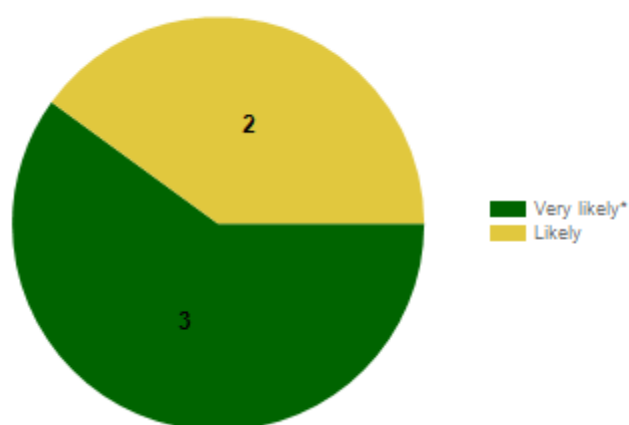
Information on area of support/objective in strategies was phased into Sida's systems starting 2012, but is incomplete up to 2015. This relates only to system generated data. Sidas contributions have always been assessed in relation to decided strategies incl. areas of support and objective (and previously areas and subareas). Correct information on division per area of support for 2015 and earlier is available in the previous strategy reports.

Table 4. Assessment of the Likelihood of Achieving the Contribution Objectives

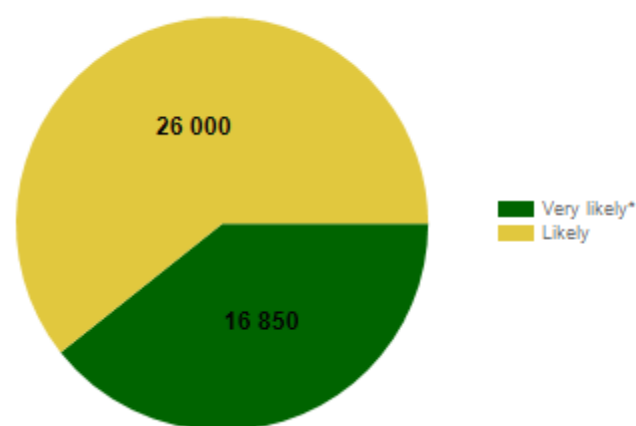
The two pie charts show the assessments of the likelihood of achieving the objectives of the contributions included in the strategy portfolio as per (4.1) contributions and (4.2) accumulated disbursed amount. The data is system-generated and aggregated based on the *Conclusion on Performance* (CoP) in Trac. In connection with the CoP, the question of the likelihood of achieving the contribution objective is answered according to a four-point scale, namely:

1. Very likely
2. Likely
3. Not likely
4. Not appraisable¹

4.1 As per Contribution

4.2 As per Accumulated Disbursed Amount (KSEK)

* Agreements newer than one year are assessed as "very likely" by default.

** Assessments made in Trac 6 have not been migrated since some questions in Trac 7.0 are new and have no equivalent in earlier versions of Trac. Therefore, the assessments made in Trac 6 are grey.

¹ Assessment "Not appraisable" is justified in cases when:

- There is not enough data to make an assessment (eg in difficult environments or late reports)
- The context of the contribution has changed significantly (eg natural disaster, coup d'état, extensive staff change of partner, corruption claim or similar.)
- The contribution itself has changed significantly (eg, the goal, scope, or timeframe of the contribution has been changed)

Table 5. Outcome on All Appropriations in the Selected Country/Region (incl. Country Allocation)

	Anslagspost	Utfall 2020 (KSEK)	Avtalad bemyndiganderam (KSEK)
ID03 Partner country ENG	Appropriation	Outcome 2020 (KSEK)	Agreed frame of Outstanding commitments (KSEK)
Armenia	103 Stöd genom svenska organisationer i det civila samh (7 1:1.5)	5 252	0
	113 Kapacitetsutveckling och Agenda 2030 (7 1:1.28)	533	0
	115 Reformsamarbete med Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet (7 1:1.23)	33 212	6 568
	33 Strategiskt inriktade bidrag	3 136	550
	Total	42 133	7 118

The first three digits is a Sida-internal code. The numbers in brackets after the title is the appropriation number in the Swedish state budget, for example (7 1:1.6) is expenditure area 7, appropriation area 1:1, appropriation 6 = Asia. Appropriations 30, 31 and 33 are managed by the MFA and administered by Sida.